

מסורת הש"ס

א) [לקמן ח. ב] צ"ה כ: כ"ה ד: מגילה ה. [יומא ג. א] (ג) ימות כב.; א) [נעיל ב. ערכין ב: ד]; ד) [פסחים פ. א.] (ס) [בכירות ט. א] 1) [פסחים ג. א.] 1) [לקמן ח. ח] 1) [נעיל ב. ג.]; ט) [נ"י מהרש"א ומוס' יו"ט ועי' מוס' ב"ב פח: ד"ה הם אפשר תמלא סעד גדול למהרש"א ז"ל דבגול של רבס אירוי].

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה והוליד ממזר וכו' זכרון לעינוג לפיכך: (ג) ד"ה מאי תשלומין כיצד הן תשלומין הס"ד ואח"כ מה"ד הג"ה ומאן דאמר תשלומין לראשון דריש מאותו הראשון וחגותם אותו ומ"ד תשלומין זה לזה דריש מאותו הדיסיה שבעת ימים תחוגו אותו כלומר האי אותו נופל בשבעה דכולן ראויין לו ע"כ הס"ד: א) ד"ה כולן תשלומין זה וכו' צייטם שלפניו דיום ראשון וכו' תשלומין זה לזה הס"ד: ד) ד"ה שאני הדי"א עס ד"ה הכול יוש לה תשלומין כגון אלו נטמא צפסח ראשון מביא צפסח שני: (פ) תוס' ד"ה נאמר וכו' גמורה היא כדלפינן וכו' אלא צא שבת מהם הכי ו': (ו) בא"ד מה לו? דהשאל לא חזי לו דלגמ' כיון דהשתא לאו בר חיובא הוא לא מצוי מייחז ליה הוראלי ואינו בביאה לא חזי בהבאה לאו ש"מ לרבי אושעיא כיון דתשלומין זה לזה לא מחייב הס"ד וכל"ל: (ח) ד"ה נטמא וכו' דבנטמא צשמיני מביא שכן יאל שבועה הלאויה וכו' כמה טומאות צשציעי:

רבינו חננאל

רבין א"ר יוחנן הפריש עשר בהמות לחגיגתו הקריב חמש ביום טוב ראשון חזור ומקריב חמש בכורין האחרון. קשיין אהדיה אלא לאו ש"מ כאן בסתם כאן במפורש ש"מ תאמר נמי משמיה דר' יוחנן לא שני וכו' שפסח שוב אינו מקריב אלא שלא גמר היום שכן יאל שבועה האקריב שיור שיריהו לזמן אחר ועששו כדון נדרים ונדרבות. אבל גמר היום חזור ומקריב: **בתנ"י** מי שלא חגג בכורין הראשון חוגג והולך את כל הרגל כולו ויור"ט האחרון וגמרינן להו לתשלומין מדכתוב חג וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים בשנה חקק עולם וכוכיב חגג המצות וכחג השבועות וכוהג וסוכו' אשתכח דאתקוש להו כולהו להדי. התינה הני יום שמיני שני חג מנא ליה. א"ר יוחנן גמרינן ליה בג"ש נאמרה עצרת בשביעי של חג. מה שביעי של פסח יש לו תשלומין אף עצרת דחג יש לו תשלומין ואמרין האי עצרת צריך להיות מופנה ומפורש במס' נדה פרק המפלת שצריך להיות מופנה כדי שתדון ממנו זה הדין שכל ג"ש שהיא מופנה בשני צדדין למידין ואין משיבין. ואע"פ שיש לה פרכא אין משיבין. ואם אינה זו העצרת כתובה בה מופנה. איכא למפרך מה לשביעי של פסח שכן אין חלוק מלפניו פ"י כולן שבעת ימי הפסח קריבן אחד לכולן. קרבן של יום ראשון הוא קרבן לכל הימים. אבל שמונת ימי החג. יום הראשון י"ג פרים. ויום השני י"ב פרים הולכין ומתמטטין וביום השמיני פר אחד הגה חלוקים הן זה מזה. ואמרין לאיי אפנויי מופנה כו'. ותנא מייחז ליה מהכא וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וגו' יכול יהא חוגג והולך כל שבועה ת"ל אותו.

לא שנו. הא דתניא לקמן אותו אתה חוגג ולא יותר אלא שלא גמר

היום: אבל גמר היום. ולא היה לו שהות להקריב כל חגיגות שהפריש: **בתנ"י מי שלא חג**. שלא הביא חגיגתו ציוס הראשון

של חג: **ויז"ט האחרון של חג**. חוגג שמיני עצרת ואע"ג דרגל צפני

עצמו הוא הוי תשלומין לראשון: **והוליד ממזר**. שהביא פסולין ציטרל ויהא זכרון א) לפיכך אין עונותיו נמחקין בשצובה: **יכול להחזיר**. דמי גניצתו וגזלתו לצעלים: **ויסקן**. ויהא מתוקן מן החטא: **מעוות**. מקולקל: **גב' מנהני מילי**. דיי"ט האחרון של חג הסוכות תשלומין לקרצנות החג ליחידים: **עצם צשציעי של פסח**. צפרשת כל הצבור ששת ימים תאכל מנאות וציוס השציעי עצרת (דברים טז): **מה לצשציעי של פסח**. תשלומין לראשון שהרי אינו חלוק משלפניו. שמיני עצרת חלוק משלפניו לענין פז"ר קש"ב: **מופנה**. וצריכה גזירה שזה וז שמהא מופנה דתו לא פרכינן עליה מידי דכל גזירה שזה מופנה למידין ואין משיבין: **לאיי**. בצלמת: **הא כתיב לא תעשה מלאכה**. צההוא קרא גופיה וציוס השציעי עצרת לה' אלהיך לא תעשה מלאכה: **וסנא מייסי לה מהכא**. משום דר' יוחנן דגמר לה כדאמרין לעיל אמורא הוא נקט הכא האי ליטנא: **כל שצעה**. כל יום ויום: **צחדש השציעי**. כל ימי החג האמור צחדש השציעי: **יכול יהא חוגג והולך כל החדש**. אחיז יוס שירצה לתשלומי החג אם לא הקריצ צחג: **ס"ל אסו**. צסיפיה דקרא דתרי אותו כתיב ציה: **מאי תשלומין**. כיצד הן תשלומין א) **כולן תשלומין לראשון**. שהרי יוס אחד עשה הכתוב עיקר ככולן דכתיב אותו ושלאחרי עשה תשלומין לו: **כולן תשלומין זה לזה**. אין לך יוס צהס שאין חובתו תלויה צו צעצמו למי שלא נראה צייטם שלפניו א) יוס ראשון שואל נראה להציר עיקר לצדיה וימיו שלאחרי תשלומין לו: **חיגר**. אינו ראוה לצירוח כדאמרין צמתני א): **נטמא ציוס**. צכריתות (דף ט. ט) מנן נזיר מציר קרבן אחד על טומאות הרצה ואמר חזקיה נטמא ציוס ח' שואל ראוה להציר קרצנות ולהתחיל מנין מזירותיו וימים צמנה קודס טומאה טעלין כמו שנא' וציוס השמיני ציצא שמי תוריס או שני צני וגו' והזיר יפלו כי טמא נזיר (צמדצר ו): **מציר**. קרבן על הטומאה השנית שכבר נתחייצ צקרבן הטומאה והתחילה שניה והרי זו טומאה אחרת. אבל נטמא צליל שמיני אינו מציר אלא

קרבן אחד דכיון דלא יאל מטומאה הראשונה לשעה שהיא ראויה להציר עליה קרבן לא נתחייצ צקרבן הראשון ואין לו תשלומין: **ורצי יוחנן אמר**. הוואל וטצל לטומאתו ראשונה והעריצ שמשו נתחייצ צקרבן ואף על פי שאין לילה ראוה לקרבן. אלמא אף על גצ דלא ראוה לקרבן יש לו תשלומין: **שאני טומאה**. קרבן הנדחה מפני הטומאה ולפיכך יש לו תשלומין ואף על גצ דלא נראה להציר: **הוואל שצני** **לה תשלומין**. א) כגון אלו צפסח שני שהרי מי שלא נראה צראשון יש לו תשלומין אבל הנדחה מפני דבר אחר לא מצניו לו תשלומין אלא אם כן נראה להציר: **הניחא למאן דאמר כו'**. פלוגתא היא צמסכת פסחים צפרק מי שהיה טמא (דף ג. א.).

א"ר יוחנן גמרינן ליה בג"ש נאמרה עצרת בשביעי של פסח. ונאמרה עצרת בשמיני של חג. מה שביעי של פסח יש לו תשלומין אף עצרת דחג יש לו תשלומין ואמרין האי עצרת צריך להיות מופנה ומפורש במס' נדה פרק המפלת שצריך להיות מופנה כדי שתדון ממנו זה הדין שכל ג"ש שהיא מופנה בשני צדדין למידין ואין משיבין. ואע"פ שיש לה פרכא אין משיבין. ואם אינה זו העצרת כתובה בה מופנה. איכא למפרך מה לשביעי של פסח שכן אין חלוק מלפניו פ"י כולן שבעת ימי הפסח קריבן אחד לכולן. קרבן של יום ראשון הוא קרבן לכל הימים. אבל שמונת ימי החג. יום הראשון י"ג פרים. ויום השני י"ב פרים הולכין ומתמטטין וביום השמיני פר אחד הגה חלוקים הן זה מזה. ואמרין לאיי אפנויי מופנה כו'. ותנא מייחז ליה מהכא וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וגו' יכול יהא חוגג והולך כל שבועה ת"ל אותו.

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

מ.

זה הבא ע"ל הערוה. דטפי צושמו ניכר שהממזר נראה לעולם אבל שאר עצירות רואם א) וגולן אין עדיו לפניו:

נאמר עצרת בפסח. וצירושלמי יליף לה ר' יוחנן צשס ר' ישמעאל נאמר חמשה עשר צפסח ונאמר חמשה עשר צחג מה

להלן ניו"ט אחרון תשלומין לראשון אף כאן יי"ט אחרון תשלומין לראשון ותו ליכא למיפרך כדפריך צהש"ס שלנו דהא גזרה שזה גמורה א) כדלפינן מניה צסוכה צפ' השן (דף ט. א.) ועוד יהודה צר ספרא צשס רצי אושעיא דריש הם וחגותם אותו חג לה' שצעת ימים וכי שצעה הס והלא צמנה הס אלא יאל שצת [מהס] הכי ו' יוסי צעי וכי מכלא למדנו שאין חגיגה דוחה צצת והלא ממקוס אחר התיצ רצי יוחנן אחוי דרצ ספרא והתניא אף צפסח כן מעשה לא מנה שצת הכי [ששהן] הגע עצמן שחל יי"ט ראשון ואחרון צצצת נלא מהס שני ימיס] הכי כאן ששה אתא יהודה צר ספרא צשס ר' אושעיא וחגותם אותו חג לה' שצצנת ימים א) לא מהן שצת שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שצת ומה ת"ל תחגוהו לצצות יו"ט האחרון לתשלומין לראשון וכל אותו דרשות אינן צכאן אף צפרק אלו דצרים (פסחים דף ע. א.) מייחזי להדיא דיהודה ספרא ופריך עלה ההיא דחל יו"ט הראשון והאחרון צצצת הכי כאן ששה ולא מייחז תחגוהו: **תשלומין זה א"ה**. וההיא דלקמן (דף ח. א.)

דילפינן תשלומין לחג השצעות מחג המנאות כל ו' לא מסתבר למימר תשלומין זה לזה כיון דחול גמור הוא: **כיון דרא חזי בראשון תו לא חזי בשני**. ול"ע אם היה פשוט צראשון ותגר צשני מי אמרינן כיון דחיוצא עליה רמיא צראשון תו לא פקע מייניה אע"ג דהשתא לא חזי או דלמא כיון א) תשלומין זה לזה לרי אושעיא לאו מחייצ ומהיו כיון דהשתא לאו צר חיוצא הוא לא מצי מייחז ליה הוואל ואינו צצירה לא חזי צהצחה:

נצמא ביום מביא. גצי מזר שנטמא קאי דע"כ לא פלגי א) צנטמא צשמיני שכן יאל לשעמי הראויה להציר קרבן אבל צליל שמיני דלא חזי לקרבן לא ורצי יוסי צר יהודה דנקט נטמא צשציעי לאו משום הצלת קרבן הוא אלא דחשיב ליה כמה טומאות צשציעי:

שאני טומאה הואיא ויש א"ה תשלומין בפסח שני. היה קשה למורי א"כ צצירא ליה לרי יוחנן נטמא ציוס ראשון וחזי צשני מייחז חגיגה אם כן לימא לעיל ריש מכילתין לאמיי טמא צראשון ונטהר צשני ויש לומר דאין הכי נמי אלא משום דלרצ פפא דצסמוך לא מצי למימר הכי נקט מילתא דשוי לתרוייהו: **שני**

הוואל **יש לו תשלומין** ואף על גצ דלא נראה להציר: **הוואל יש לו תשלומין** אלא הנדחה מפני דבר אחר לא מצניו לו תשלומין אלא אם כן נראה להציר: **הניחא למאן דאמר כו'**. פלוגתא היא צמסכת פסחים צפרק מי שהיה טמא (דף ג. א.).

נתחייב בעת טומאתו. ופריך ר' ירמיה שאני טומאה הוראלי ואית לה תשלומין בפסח שני פירוש הלא מי שנטמא לילי י"ד בניסן או מקודס לכן לא נתחייב עדיין להקריב בפסח בעת טומאתו ואע"כ נתחייב באותו פסח להשלימה כ"ד באייר בפסח שני כך זה הנוזיר וזה שאמרנו דמיידי בנזיר מפורש בכריתות פ' ארבעה מחוסרי כפרה בגמרא וגזיר שנטמא טומאות הרבה. ואוקימנא התם לר' יוסי ב"ר יהודה. ודלא כר' דתניא וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בריי אומר ביום תגלחתו. דאי ר' לא משתכחת לה נזיר שנטמא טומאות הרבה להיפטר בקרבן אחד ופרשי הכי התם כיון דא' ר' נזירות דטהרה עד שמיני לא חיללא עליה א דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אחר כולה טומאה אריכתא היא ולית הכא טומאות הרבה. ואי דנטמא בשמיני שלו וחזר ונטמא בשמיני אחר וחזר ונטמא בשמיני

גג א מיי פ"א מהלכות חגיגה הלכה ד [ו]:
גד ב מיי שס הלכה ו:
גה ג מיי שס הלכה ז:
גו ד מיי שס הלכה ד ופ"צ הלכה ה:
גז ה מיי שס פ"ב הלכה ה:

תורה אור השלם

1. מצות לא יוכל לתקן וקשרון לא יוכל להקנות: קהלת א טו
2. ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לוי אלהיך לא תעשה מלאכה: דברים טו ח
3. וחקתם אותו חג לך שבעת ימים בשנה חקת עולם לדורותיכם בחודש השביעי תחגו אותו: ויקרא כב מא

מוסף רש"י

והוליד ממנה ממזר. עניו גלי ומכר כל זמן שזמור קיים (נבחות כב). אם כן למה נאמר שבועה לתשלומין. והוא הדין לגמ המנאות ששרי אף הוא שצעה ימים (לקמן ח. א.). נטמא ביום מביא כלילה אינו מביא. נטמא מזר ביום ח', שראוי לקרבן, מצוי צ' קרצנות. כלל ח' חזי לגמ המנאות ששרי אף הוא שצעה ימים (לקמן ח. א.). נטמא ביום מביא כלילה אינו מביא. נטמא מזר ביום ח', שראוי לקרבן, מצוי צ' קרצנות. כלל ח' חזי לגמ המנאות ששרי אף הוא שצעה ימים (לקמן ח. א.). נטמא ביום מביא כלילה אינו מביא. נטמא מזר ביום ח', שראוי לקרבן, מצוי צ' קרצנות. כלל ח' חזי לגמ המנאות ששרי אף הוא שצעה ימים (לקמן ח. א.).

רבינו חננאל (המשך) אותו כלומר יום ראשון אהא חוגג ואי אתה חוגג כל ז'. א"כ למה נאמר שבעה א) תשלומין זה לזה. פירוש ר' יוחנן סבר מי שנתחייב לחגיגה ביום הראשון ולא חג משלם כל שני ימות החג ואם לא נתחייב בראשון כגון שהיה חולה וכיוצא בו שאינו מתחייב בחגיגה אע"ג דאתפח בשני פטור הוא. ור' אושעיא סבר כיון דאתפח בשני חייב לשלם בשאר הימים וכן כל ימות החג תשלומין הן זה לזה. א"ר יורא חגרי ביום ראשון ונתפפשת בשני איכא בניניהו. ר' יוחנן סבר פטור כיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני. ור' אושעיא סבר צ) ולא יתכן זה שחלקו לו חזקיי. ור' יוחנן צשנטמא כלילה להעמידה בוב ונכוחים הן למבין. ומקשינן מי א"ר יוחנן הכי והאמר חזקיה נטמא ביום מביא. פי' נזיר שנטמא טומאת מת ועוד נטמא ביום שמיני לטומאתו הראשונה טומאת מת אחרת מביא כ' קרצנות נטמא כלילה אף כלילה נמי מביא והאי נזיר כליל שמיני שלו לא חזי לאתויי קרבן וקא"ר יוחנן חייב להביא קרבן אחר בתשלום ח' ימים לטהרתו. ואע"פ שלא

אחתו כלומר יום ראשון אהא חוגג ואי אתה חוגג כל ז'. א"כ למה נאמר שבעה א) תשלומין זה לזה. פירוש ר' יוחנן סבר מי שנתחייב לחגיגה ביום הראשון ולא חג משלם כל שני ימות החג ואם לא נתחייב בראשון כגון שהיה חולה וכיוצא בו שאינו מתחייב בחגיגה אע"ג דאתפח בשני פטור הוא. ור' אושעיא סבר כיון דאתפח בשני חייב לשלם בשאר הימים וכן כל ימות החג תשלומין הן זה לזה. א"ר יורא חגרי ביום ראשון ונתפפשת בשני איכא בניניהו. ר' יוחנן סבר פטור כיון דלא חזי בראשון לא חזי בשני. ור' אושעיא סבר צ) ולא יתכן זה שחלקו לו חזקיי. ור' יוחנן צשנטמא כלילה להעמידה בוב ונכוחים הן למבין. ומקשינן מי א"ר יוחנן הכי והאמר חזקיה נטמא ביום מביא. פי' נזיר שנטמא טומאת מת ועוד נטמא ביום שמיני לטומאתו הראשונה טומאת מת אחרת מביא כ' קרצנות נטמא כלילה אף כלילה נמי מביא והאי נזיר כליל שמיני שלו לא חזי לאתויי קרבן וקא"ר יוחנן חייב להביא קרבן אחר בתשלום ח' ימים לטהרתו. ואע"פ שלא

נתחייב בעת טומאתו. ופריך ר' ירמיה שאני טומאה הוראלי ואית לה תשלומין בפסח שני פירוש הלא מי שנטמא לילי י"ד בניסן או מקודס לכן לא נתחייב עדיין להקריב בפסח בעת טומאתו ואע"כ נתחייב באותו פסח להשלימה כ"ד באייר בפסח שני כך זה הנוזיר וזה שאמרנו דמיידי בנזיר מפורש בכריתות פ' ארבעה מחוסרי כפרה בגמרא וגזיר שנטמא טומאות הרבה. ואוקימנא התם לר' יוסי ב"ר יהודה. ודלא כר' דתניא וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בריי אומר ביום תגלחתו. דאי ר' לא משתכחת לה נזיר שנטמא טומאות הרבה להיפטר בקרבן אחד ופרשי הכי התם כיון דא' ר' נזירות דטהרה עד שמיני לא חיללא עליה א דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי אחר כולה טומאה אריכתא היא ולית הכא טומאות הרבה. ואי דנטמא בשמיני שלו וחזר ונטמא בשמיני אחר וחזר ונטמא בשמיני

^[1] נראה דחפז כאן וצ"ל שצעת לתשלומין מאי תשלומין ר"י אמר תשלומין לראשון ור"א אמר תשלומין זה לזה וכו'. צ) אינו מוכן ואולי צ"ל סבר דחייב צשני ומקשינן מי אמר ר"י הכי והאמר חזקיה נטמא ביום מביא. א"ל יתכן וכו' ונכוחים הם למבין אלא הכי פירושו מזר שנטמא וכו'.